

Harlan Koben

AKO ME JEDNOM PREVARIŠ

Preveo
Marko Mladenović

■ Laguna ■

Naslov originala

Harlan Coben
FOOL ME ONCE

Copyright © 2016 by Harlan Coben

Translation copyright © 2017 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Za Šarlot.
Koliko god da porasteš,
i dalje si moja devojčica.*

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

PRVO POGLAVLJE

DŽOA SU SAHRANILI TRI dana nakon što je ubijen. Maja je bila u crnini, kao što priliči ožalošćenju udovici. Sunce je pržilo neumoljivom žestinom, podsećajući je na mesece koje je provela u pustinji. Porodični sveštenik je deklamovao oveštale fraze, ali Maja ga nije slušala. Pogled joj je odlutao na školsko dvorište preko puta.

Da, groblje gleda na osnovnu školu.

Maja je prošla tuda kolima bezbroj puta, pored groblja s leve a osnovne škole s desne strane, pa ipak nikada nije istinski primetila koliko je takav raspored čudan, ako ne i neumestan. Šta je nastalo prvo, zapita se, školsko dvorište ili groblje? Ko je odlučio da pored groblja podigne školu – ili obrnuto? Da li je uopšte važan taj spoj početka i kraja života, ili je zapravo donekle pronicljiv? Smrt je uvek tako blizu, od nje nas deli jedan dah, te je možda mudro upoznati decu s tim pojmom od malih nogu.

Maja je punila glavu takvim glupostima dok je gledala kako Džoov sanduk nestaje u zemlji. Odvrati sebi pažnju. To je ključ. Prebrodi ovo.

Crna haljina ju je bockala. U protekloj deceniji Maja je bila na više od stotinu sahrana, ali ovo joj je bio prvi put da mora da nosi crninu. Nije to mogla da podnese.

Njoj zdesna, Džoova najbliža porodica – majka Džudit; brat Nil; sestra Kerolajn – malaksali od visoke temperature i duboke žalosti. Njoj sleva, počinjući da se vrpolti i da se služi Majinom rukom kao konopcem za ljuljanje, nalazila se njena (i Džoova) dvogodišnja ćerka Lili. Opšte mesto roditeljstva govori da se deca ne dobijaju s uputstvom za rukovanje. To nikada nije izgledalo tačnije nego danas. Kakvo je ponašanje, pitala se Maja, primereno u takvim okolnostima? Da li se dvogodišnja ćerka ostavlja kod kuće – ili se vodi na očevu sahranu? To su pitanje zanemarili na onim sveznajućim i svestranim sajtozima za mame. U nastupu sažaljenja i besa, Maja umalo nije postavila to pitanje onlajn: „Zdravo svima! Nedavno su mi ubili muža. Da li da povedem svoju dvogodišnju ćerku na groblje ili da je ostavim kod kuće? I predložite mi šta da obučem. Hvala!“

Na sahranu su došle stotine ljudi i, u nekom slabašno osvetljenom kutku mozga, ona shvati da bi Džou bilo drago zbog toga. Džo je voleo ljude. Ljudi su voleli njega. Ali, razume se, toliku gužvu ne može da objasni samo njegov šarm. Okupljene na sahrani privukla je jeziva čar blizine tragedije: mlad čovek koga su hladnokrvno upucali, dražesni izdanak bogate porodice Barket – i muž žene zaglibljene u međunarodnom skandalu.

Lili obuhvati majčinu nogu obema rukama. Maja se saže i prošapta: „Brzo će biti gotovo, dušice, važi?“

Lili klimnu glavom, ali je steže još čvršće.

Maja se vrati u stav mirno, gladeći obema rukama bockavu crnu haljinu koju je pozajmila od Ajlin. Džo ne bi želeo da ona bude u crnini. Oduvek ju je više voleo u službenim vojnim uniformama kakve je nosila kada je bila vojna kapetanica Maja Stern. Kada su se prvi put sreli, na jednoj dobrotvornoj svečanosti porodice Barket, Džo joj je odmah prišao u upadljivom smokingu, uputio joj razuzdan osmeh (Maja nije razumela izraz „razuzdan“ dok nije videla taj osmeh) i rekao: „Čoveče, a ja mislio da samo za *muškarce* u uniformama važi da su seksi.“

Bilo je to traljavo startovanje, taman da je nasmeje, što je bila sasvim dovoljna prilika za tipa kao što je Džo. Čoveče, bio je neverovatno zgodan! Uspomena joj izmami smešak, čak i sada dok stoji u toj zagušljivoj vlazi s njegovim mrtvim telom samo nekoliko koraka dalje. Godinu dana kasnije, Maja i Džo su se venčali. Nedugo potom stigla je Lili. A sada, kao da je neko premotao snimak zajedničkog života, eto nje kako sahranjuje muža i oca svog jedinog deteta.

„Sve ljubavne priče“, tvrdio je Maji otac pre mnogo godina, „završavaju se tragedijom.“

Maja je zavrtela glavom i rekla: „Zaboga, tata, to je baš sumorno.“

„Jeste, ali razmisli o tome: ili se odljubiš, ili, ako zaista spadaš u srećnike, poživiš toliko da gledaš kako ti srodna duša umire.“

Maja je još videla oca kako sedi naspram nje za kuhinjskim stolom od požutelog ultrapasa u njihovoj bruklinskoj kući. Tata je, kao i obično, na sebi imao džemper na kopčanje (sva zanimanja, ne samo ona u vojsci, imaju ovakvu ili onakvu uniformu), okružen studentskim esejima koje mora da oceni. On i mama umrli su pre više godina, u razmaku od

nekoliko meseci, ali uistinu, Maji je još bilo teško da shvati u koju kategoriju tragedije spada njihova ljubavna priča.

Dok je sveštenik i dalje naklapao, Džudit Barket, Džoova majka, uze Majinu ruku u smrtni stisak ožalošćenog.

„Ovo je još gore“, promrmlja starica.

Maja nije tražila objašnjenje. Nije morala. To je bio drugi put kako je Džudit Barket prinuđena da sahranjuje dete: sada je ostala bez dva od tri sina – jedan je navodno stradao u tragičnoj nesreći, a drugog su ubili. Maja poglednu sopstveno dete, Lilino teme, i zapita se kako jedna majka može da živi s takvim bolom.

Kao da zna o čemu Maja razmišlja, starica prošapta: „Rana nikada neće zarasti“, prosekoše njene proste reči vazduh kao kosačeva kosa. „Nikada.“

„Ja sam kriva“, reče Maja.

Nije htela to da kaže. Džudit je pogleda.

„Trebalo je da...“

„Ništa nisi mogla da uradiš“, reče Džudit. Ali u njenom tonu i dalje je bilo nečega čudnog. Maja je shvatila, pošto su i drugi verovatno mislili isto. Maja Stern je spasla tolike živote. Zašto nije mogla da spase sopstvenog muža?

„Pepeo pepelu...“

Čoveče, da li je sveštenik stvarno izrekao tu otrcanu frazu ili ju je Maja uobrazila? Nije obraćala pažnju. Nikada ne obraća pažnju na sahranama. Previše puta je bila u blizini smrti da ne bi razumela tajnu kako ih izdržati: treba otupeti. Ne usredsređivati se ni na šta. Pustiti da se svi zvuci i prizori zamute tako da se ne mogu prepoznati.

Džoov sanduk stiže na dno uz tup udar koji je odjekivao predugo u mirnom vazduhu. Džudit se zanesse na Maju i tiho zastenja. Maja je zadržala svoje vojničko držanje – dignuta glava, prava kičma, zabačena ramena. Nedavno je čitala jedan

od onih članaka za samopomoć kakve ljudi stalno šalju mejlom, o „pozama moći“ i tome kako bi one trebalo da poboljšaju učinak. Vojska je taj delić pop-psihologije razumela uveliko pre njegovog vremena. Kao vojnik, ne stojiš mirno zato što to lepo izgleda. Stojiš mirno zato što ti to u izvesnom pogledu daje snagu, ili, što je podjednako važno, zato što izgledaš jači i drugovima i neprijateljima.

Maja se načas priseti parka – bleska metala, zvuka pucnjeva, Džoa kako pada, svoje košulje prekrivene krvlju, kako posrće kroz mrak, dalekih uličnih svetiljki koje odaju maglovite oreole osvetljenja...

„Upomoć... molim vas... neko... muž mi je...“

Ona zažmuri i odagna to.

Drži se, reče sebi sada. *Samo prebrodi ovo.*

I prebrodila je.

ZATIM JE USLEDILO IZJAVLJIVANJE saučešća.

Samo na sahranama i venčanjima ljudi stoje u redovima da bi nešto izjavili. U tome sigurno ima nečega zanimljivog, ali Maja nije mogla ni da pretpostavi šta bi to moglo biti.

Nije imala pojma koliko je ljudi prošlo pored nje, ali trajalo je satima. Okupljeni su vukli noge kao u sceni iz nekog filma sa zombijima gde ubiješ jednog, ali drugi i dalje samo nasrću.

Samo vi prolazite.

Većina je tiho izjavljivala saučešće, i to je bilo manje-više najbolje što se može reći. Ostali su govorili previše. Počinjali su od toga koliko je sve to tragično, kakav gubitak, kako grad ide dođavola, kako i njih jednom zamalo nisu opljačkali pod pretnjom pištoljem (pravilo broj jedan: kada izjavljuješ saučešće, nikada ne govori o sebi), kako se nadaju da će policija zveri koje su ga ubile poslati na električnu stolicu, koliko Maja

ima sreće, kako Bog sigurno pazi na nju (što znači, pretpostavljala je, da mu do Džoa nije bilo toliko stalo), kako uvek postoji plan, kako za sve postoji razlog (čudo je kako ih nije udarala pravo u glavu).

Džoova porodica se umorila i morali su da sednu na pola obreda. Ne i Maja. Ona je stajala do kraja, sve gledala pravo u oči i svakog gosta pozdravljala čvrstim stiskom ruke. One koji su želeli da budu izražajni u svojoj žalosti pomoću zagrljajâ i poljubaca odbijala je neupadljivim i manje upadljivim govorom tela. Koliko god da su njihove reči bile prazne, Maja je slušala pažljivo, klimala glavom, govorila „Hvala što ste došli“ istim donekle iskrenim tonom, a zatim pozdravljala sledećeg u redu.

Ostala pravila za izjavljivanje saučešća na sahrani: ne govori previše. Bolje je biti nezanimljiv nego uvredljiv, pa najbolje idu kratke oveštale fraze. Ako osetiš potrebu da kažeš još nešto, podeli lepu i kratku uspomenu na pokojnika. Nikada nemoj, na primer, da radiš ono što je uradila Džoova tetka Idit. Nikada nemoj histerično plakati i dramiti najviše od svih okupljenih u stilu „gledajte me, ja patim“ – i nikada ožalošćenoj udovici ne govori ništa užasno glupo poput: „Jadna devojko, prvo sestra, a sada i muž.“

Čitav svet je na trenutak zastao kada je tetka Idit izrekla ono što su i mnogi drugi mislili, pogotovo zato što su to mogli da čuju i Majin mladi sestrić Danijel i još mlađa sestričina Aleksa. Maji je bubnjala krv u žilama, i morala je da dâ sve od sebe kako ne bi pružila ruku, zgrabila tetku Idit za grlo i iščupala joj glasne žice.

Umesto toga, Maja je donekle iskrenim tonom ponovila: „Hvala što ste došli.“

Šest Majinih nekadašnjih drugova iz voda, uključujući Šejna, ostali su pozadi i budno motrili na nju. Sviđalo im se

to ili ne, radili su upravo to. Kad god se nađu na okupu, stražarenju kao da nije bilo kraja. Oni nisu stali u red. Znali su da ne treba to da rade. Bili su njeni nemi čuvari, uvek, a njihovo prisustvo pružalo joj je jedinu pravu utehu tog groznog dana.

S vremena na vreme Maji bi se učinilo da čuje kako joj se ćerka kikoće u daljini – njena najstarija drugarica, Ajlin Fin, odvela je Lili na igralište osnovne škole preko puta – ali možda se radilo samo o njenoj mašti. Zvuk dečjeg smeha u takvom okruženju bio je i skaredan i jačao je veru u život: Maja je i žudela za njim i nije mogla da ga podnese.

Poslednje dvoje u redu bili su Danijel i Aleksa, Klerina deca. Maja ih podiže u naručje, želeći, kao i uvek, da ih zaštiti od svega ostalog ružnog što im se događa. Edi, njen zet... Da li je to? Kako se zove čovek s kojim ti je sestra bila u braku pre nego što su je ubili? „Bivši zet“ zvuči primerenije za razvedene. Da li se kaže „bivši zet“? Ili se ostaje pri „zetu“?

Još besmislica osmišljenih da skrenu pažnju.

Edi je prišao kolebljivije. Tamo gde mu je promaklo da se obrije, imao je čuperke dlaka. Edi poljubi Maju u obraz. Miris tečnosti za ispiranje usta i mentol bombona bio je dovoljno snažan da sakrije sve još što bi moglo biti prisutno, no, s druge strane, zar mu to i nije svrha?

„Nedostajace mi Džo“, promumla Edi.

„Znam da hoće. Mnogo te je voleo, Edi.“

„Ako bilo šta možemo da učinimo...“

Možeš bolje da vodiš računa o svojoj deci, pomisli Maja, ali njene uobičajene ljutnje prema njemu više nije bilo, iscurila je kao kroz rupicu na rezervoaru.

„Sve je u redu, hvala.“

Edi začuta, kao da i on njoj može da pročita misli, što je u ovom slučaju verovatno i mogao.

„Izvini što sam propustila tvoju prošlu utakmicu“, reče Maja Aleksu, „ali sutra ću doći.“

Njih troje kao da spopade nelagoda.

„Oh, ne moraš to da radiš“, reče Edi.

„U redu je. Prijaće mi malo razonode.“

Edi klimnu glavom, privuče Danijela i Aleksu i krenu ka kolima. Aleksa se osvrnu ka njoj dok je odlazila. Maja joj se utešno osmehnu. *Ništa se nije promenilo*, govorio je osmeh. *I dalje ću uvek biti uz vas, baš kao što sam obećala vašoj majci.*

Maja je posmatrala kako Klerina porodica ulazi u auto. Danijel, druželjubiv četrnaestogodišnjak, seo je napred. Aleksa, koja je imala samo dvanaest godina, sela je sama pozadi. Otkako joj je majka umrla, činilo se da se stalno trza kao da se sprema za novi udarac. Edi mahnu, uputi Maji umoran smešak i sede za volan.

Maja je čekala, gledajući kako kola polako odlaze. Kada su otišla, ona primeti kako u daljini, naslonjen na drvo, stoji detektiv iz odeljenja za krvne delikte njujorške policije Rodžer Kirs. Čak i danas. Čak i sad. Upade u iskušenje da ode i suoči se s njim, da zatraži neke odgovore, ali Džudit je opet uze za ruku.

„Volela bih da ti i Lili pođete s nama na *Farnvud*.“

Barketovi su svoju kuću uvek pominjali po imenu. To je verovatno trebalo da bude prvi nagoveštaj onoga što će je zadesiti bude li udajom ušla u takvu porodicu.

„Hvala vam“, odbila je Maja, „ali mislim da Lili treba da bude kod kuće.“

„Treba da bude s porodicom. Kao i ti.“

„Jasno mi je to.“

„Ozbiljno ti govorim. Lili će uvek biti naša unuka. A ti ćeš nam uvek biti ćerka.“

Džudit joj dodatno steže ruku da naglasi osećanje. Lepo je od Džudit što kaže tako nešto, nalik nečemu što čita sa ekrana na nekoj svojoj dobrotvornoj zabavi, ali isto tako je i netačno – makar onaj deo o Maji. Svako ko stupi u brak s nekim iz porodice Barket može da bude samo uljez koji se trpi.

„Drugi put“, reče Maja. „Sigurno razumete.“

Džudit klimnu glavom i ovlaš je zagrlila. Isto učiniše i Džo-ovi brat i sestra. Gledala je njihova skrhanu lica dok su se teturali prema produženim limuzinama koje će ih odvesti na imanje Barketovih.

Njeni nekadašnji drugovi iz voda još su bili tu. Susrela se sa Šejnovim pogledom i neznatno mu klimnula glavom. Ukapirali su. Nisu toliko „izašli iz stroja“ koliko su neupadljivo otišli, pazeći da ne poremete ništa iza sebe. Većinom su još bili u službi. Nakon onoga što se dogodilo na sirijsko-iračkoj granici, Maju su „podstakli“ da prihvati časni otpust. Kako nije videla nijednu drugu realnu mogućnost, tako je i učinila. I tako sada, umesto da zapoveda novim regrutima ili da ih barem podučava, penzionisana kapetanica Maja Stern, koja je nakratko bila lice nove Vojske, drži časove letenja na aerodromu Teterboro u severnom Nju Džerziju. Nekim danima nije loše. Ali najčešće joj služba nedostaje više nego što je ikad mogla da zamisli.

Maja konačno ostade sama pored humke zemlje koja će joj uskoro pokriti muža.

„Ah, Džo“, reče naglas.

Pokušavala je da oseti neko prisustvo. Pokušavala je to i ranije, u bezbrojnim jutrima, da vidi može li da oseti ikakvu životnu silu posle smrti, ali nikada nije bilo ničega. Neki veruju kako mora postojati makar mala životna sila – da energija i kretanje nikada ne umiru potpuno, da je duša večna, da se materija ne može trajno uništiti, sve to. Možda je to i tačno,

ali što je Maja više bila u blizini mrtvih, to je više imala osećaj da iza njih ne ostaje ništa, ama baš ništa.

Ostala je pored rake dok se Ajlin nije vratila sa igrališta s Lili.

„Spremna?“, upita Ajlin.

Maja ponovo pogleda rupu u zemlji. Želela je da Džou kaže nešto duboko, nešto što bi im oboma moglo dati – bljak – neko razrešenje, ali reči joj nisu nailazile.

Ajlin ih je vozila kući. Lili je zaspala u sedištu koje je ličilo na nešto što je konstruisala NASA. Maja je sedela na suvozačkom sedištu i zurila kroz prozor. Kada su stigle do kuće – kojoj je Džo takođe želeo da nadene ime, ali Maja nije htela da popusti – Maji nekako pođe za rukom da otkači složeni mehanizam za vezivanje i lagano uzme Lili sa zadnjeg sedišta. Nežno je držala Lilinu glavicu da je ne probudi.

„Hvala na vožnji“, prošapta Maja.

Ajlin ugasi kola. „Mogu li načas da uđem?“

„Snaći ćemo se.“

„U to ne sumnjam.“ Ajlin otkopča pojas. „Ali htela sam nešto da ti dam. Dva minuta samo.“

MAJA GA JE DRŽALA u ruci. „Digitalni ram za slike?“

Ajlin je imala ričkastoplavu kosu, pege i širok osmeh. Imala je lice kakvo obasja prostoriju kada uđe u nju, što je bila sjajna maska za muku ispod njega.

„Ne, to je kamera za nadzor dadilja prerusena u digitalni ram za slike.“

„Šta reče?“

„Sad kada radiš puno radno vreme, moraš bolje da obratiš pažnju na sve, je l' tako?“

„Valjda.“

„Gde se Izabela najčešće igra sa Lili?“

Maja pokaza desno. „U sobi za odmor.“

„Dođi, pokazaću ti.“

„Ajlin...“

Ona uze ram Maji iz ruke. „Samo pođi sa mnom.“

U sobu za odmor ulazilo se pravo iz kuhinje. Krasila ju je visoka tavanica i mnogo svetle drvenarije. Na zidu je visio veliki televizor. Tu su bile i dve korpe do vrha pune edukativnih igraćaka za Lili. Ispred kauča, gde je nekada bio predivan stočić od mahagonija, stajao je prenosivi krevetac. Stočić je, avaj, bio opasan za decu, pa je morao da se skloni.

Ajlin krenu prema polici za knjige. Našla je mesto za ram i utakla kabl u obližnju utičnicu. „Već sam učitala neke fotografije tvoje porodice. Digitalni ram će ih samo prikazivati nasumičnim redosledom. Da li se Izabela i Lili obično igraju kod tog kauča?“

„Da.“

„Dobro.“ Ajlin okrenu ram u tom pravcu. „U ovo je ugrađena širokougaona kamera, tako da se vidi čitava soba.“

„Ajlin...“

„Videla sam je na sahrani.“

„Koga?“

„Tvoju dadilju.“

„Izabelina porodica se odavno poznaje sa Džoovom. Njena majka je bila Džoova dadilja. Njen brat je porodični baštovan.“

„Stvarno?“

Maja sleže ramenima. „Bogataši.“

„Drugačiji su.“

„Jesu.“

„Znači veruješ joj?“

„Kome, Izabeli?“

„Da.“

Maja sleže ramenima. „Znaš mene.“

„Znam.“ Ajlin je najpre bila Klerina drugarica – njih dve su kao brucoškinje delile sobu na koledžu Vasar – ali sve tri su se brzo zbližile. „Ti ne veruješ nikome, Majo.“

„Ne bih baš tako rekla.“

„Dobro. Kada je u pitanju tvoje dete?“

„Kada je u pitanju moje dete“, potvrdi Maja, „da, okej, nikome.“

Ajlin se osmehnu. „Zato ti i dajem ovo. Vidi, ne verujem da ćeš išta pronaći. Izabela je izgleda sjajna.“

„Ali bolje sprečiti nego lečiti?“

„Upravo tako. Ne mogu da ti opišem koliko mi je utehe to pružalo kada sam ostavljala Kajla i Misi s dadiljom.“

Maja se zapita – da li ga je Ajlin koristila samo za dadilju, ili je gradila slučaj protiv nekoga drugog – ali zasada zadržava pitanje za sebe.

„Imaš li na računaru priključak za SD memorijsku karticu?“, upita Ajlin.

„Nisam sigurna.“

„Nema veze. Donela sam ti SD čitač koji ulazi u svaki USB priključak. Samo ga uključiš u laptop ili računar. Stvarno, ne može biti lakše. Na kraju dana izvadiš SD karticu iz rama – tu je pozadi, vidiš?“

Maja klimnu glavom.

„Onda gurneš karticu u čitač. Na ekranu ti se pojavi snimak. SD je od trideset dva giga, pa bi glatko trebalo da traje danima. Tu je i detektor pokreta, tako da ne snima kada je soba prazna i tome slično.“

Maja nije mogla a da se ne nasmeši. „Vidi, vidi.“

„Šta? Smeta ti promena uloga?“

„Malčice. Trebalo je sama da se setim ovoga.“

„Čudi me što nisi.“

Maja spusti glavu i susrete se s drugaričinim pogledom. Ajlin je bila visoka oko sto sedamdeset, a Maja skoro sto osamdeset pet, ali je tako uspravnog držanja igledala još više. „Jesi li ti ikada videla nešto na svojoj kameri za nadzor?“

„Misliš, nešto što nije trebalo?“

„Da.“

„Nisam“, reče Ajlin. „I znam šta ti je u glavi. Nije se vraćao. I nisam ga videla.“

„Ne kritikujem te.“

„Nimalo?“

„Kakva bih drugarica bila kada ne bih malo kritikovala?“

Ajlin priđe i zagrljaju Maju. I Maja zagrljaju nju. Ajlin nije toboginja neznanka koja izjavljuje saučešće. Maja se na kraju upisala na Vasar godinu dana posle Kler. Tri žene su živele zajedno u to bezbrižno vreme pre nego što je Maja krenula u Vojnu školu vazduhoplovstva u bazi Fort Raker u Alabami. Ajlin joj je i dalje, zajedno sa Šejnom, najbliža drugarica.

„Volim te, znaš.“

Maja klimnu glavom. „Da, znam.“

„Sigurno nećeš da ostanem?“

„Treba da vodiš računa o sopstvenoj porodici.“

„U redu je“, reče Ajlin, uperivši palac u digitalni ram. „I dalje gledam.“

„Smešno.“

„Ne baš. Ali znam da ti treba malo vremena da predahneš. Zovi me ako ti bilo šta zatreba. I ne brini za večeru. Već sam ti naručila kinesku hranu iz *Luk sija*. Stići će za dvadeset minuta.“

„Volim te, znaš.“

„Da“, ponovi Ajlin, idući ka vratima. „Znam.“ Ona zastade. „Opa!“

„Šta je bilo?“

„Imaš društvo.“